

PREZES RADY MINISTRÓW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 15 maja 2015 r.

sygn. akt K 15/14

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY KANCELARIA	
wpl. dnia	19. 05. 2015
L.dz.	2018..... L. zał. ....

Pan

Andrzej Rzepliński

Prezes Trybunału Konstytucyjnego

W nawiązaniu do wniosku grupy posłów z dnia 28 sierpnia 2014 r., sygn. akt K 15/14, w którym wniesiono o zbadanie zgodności wybranych przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245) z art. 92 ust. 1, art. 51 ust. 2, art. 47 i art. 48 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz z art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.), wnoszę o stwierdzenie, iż przywołane powyżej regulacje rozporządzenia są zgodne ze wskazanymi jako wzorzec przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta — A” przez przedstawiciela jednego z podmiotów wymienionych w art. 9d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zwanej dalej „ustawą”, w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. W myśl ust. 2 tego przepisu wzór formularza „Niebieska Karta — A” stanowi załącznik nr 1 do ww. rozporządzenia.

Zgodnie z art. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ilekroć w ustawie jest mowa o przemocy w rodzinie - należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną,

powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Zgodnie z art. 9d ust. 1. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę "Niebieskie Karty" i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Przepisy ustawy (art. 9d ust. 2) wskazują, że Procedura "Niebieskie Karty" **obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.**

Ponadto, przedstawiciele podmiotów realizujących procedurę "Niebieskie Karty" realizują ją w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach **przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.**

Wszczęcie procedury "Niebieskie Karty" (zgodnie z art. 9d ust. 4 ustawy) następuje przez wypełnienie formularza "Niebieska Karta" **w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.**

Natomiast art. 9d ust. 5 ustawy wskazuje wprost, że **Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, procedurę "Niebieskie Karty" oraz wzory formularzy "Niebieska Karta" wypełnianych przez przedstawicieli podmiotów realizujących procedurę "Niebieskie Karty", mając na uwadze skuteczność działań wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i dobro tych osób.**

Zgodnie z delegacją ustawową zostało zatem wydane rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245).

W rozporządzeniu określono sytuacje, w których przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty, ochrony zdrowia oraz Policji podejmują czynności w ramach procedury „Niebieskie Karty”, a także ich obowiązki i sposób realizacji procedury.

Do rozporządzenia zostały opracowane załączniki w formie formularzy „Niebieska Karta - A,B,C,D”, które określają sposób postępowania przedstawicieli podmiotów realizujących procedurę „Niebieskie Karty” w odniesieniu do osób, co do których istnieje

podejrzanie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, oraz osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie.

Formularze zawierają dane osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, oraz osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, opis zdarzenia, a także propozycje działań pomocowych i rozwiązań zmierzających do ustania przemocy w rodzinie.

Formularz „Niebieska Karta – A” odnosi się do wszczęcia procedury w związku ze zgłoszeniem stosowania przemocy w rodzinie.

W formularzu zawarte są dane osobowe osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie i podejrzanej, że stosuje przemoc w rodzinie, informacje dotyczące zgłoszenia podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie. Zostały także wskazane formy stosowanej przemocy w rodzinie i przykładowe zachowania, czas trwania zachowań przemocowych, opis miejsca zdarzenia, dane osobowe świadków przemocy w rodzinie, dane dotyczące rodziny oraz działania oraz wnioski podjęte przez przedstawiciela służb wszczynającego procedurę „Niebieskie Karty”.

Formularz „Niebieska Karta – B” stanowi pouczenie dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Znajdują się w nim informacje dotyczące aspektów prawnych w zakresie przemocy w rodzinie, ale także wskazane są w nim działania pomocowe, tj. najważniejsze numery telefonów i adresy placówek i instytucji zobowiązanych do udzielenia natychmiastowej pomocy osobie doznającej przemocy w rodzinie.

Formularz „Niebieska Karta – C” skierowany jest bezpośrednio do osób, co do których istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

W formularzu potwierdzane są dane osobowe osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, które zostały wpisane w formularzu „Niebieska Karta – A”. Ponadto dokonywana jest diagnoza sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym diagnoza sytuacji rodzinnej, zawodowej, ekonomicznej, mieszkaniowej, zdrowotnej oraz sytuacja dzieci. Następnie sporządzany jest indywidualny plan pomocy w konsultacji z każdym przedstawicielem zaangażowanym w realizację procedury „Niebieskie Karty” oraz przedstawicielami wchodzącymi w skład zespołów interdyscyplinarnych/grup roboczych. Formularz zawiera także zobowiązania, jakie podjęła osoba, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, okresowa ocena sytuacji rodziny oraz ewentualna weryfikacja indywidualnego planu pomocy.

Formularz „Niebieska Karta – D” skierowany jest bezpośrednio do osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.

Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” zostało wydane zgodnie z upoważnieniem ustawowym, przez wskazany w ustawie organ – Radę Ministrów.

Zgodnie ze wskazaniem zawartym w ustawie określono również ścieżkę postępowania przedstawicieli i służb realizujących procedurę. W rozporządzeniu zawarto przepisy, które wskazują wprost jakie działania należy podjąć od momentu zgłoszenia stosowania przemocy w rodzinie, do czasu jej zaprzestania, a formularz „Niebieska Karta” stanowi tylko i wyłącznie dokument, w którym zawarte są informacje dotyczące sytuacji osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, jej rodziny, a także działań do których realizacji zobligowani będą przedstawiciele służb realizujący procedurę.

Przepisy znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie pozwoliły na opracowanie jednej regulacji, w której opisane zostały działania służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie na rzecz osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie oraz osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, a ponadto rozszerzyły krąg osób zaangażowanych w udzielanie pomocy osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

Ponadto, zgodnie z wyrażeniem ustawowym, opracowano procedurę „Niebieskie Karty” od momentu powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Zatem w rozporządzeniu nie dokonano rozszerzenia zakresu ustawowego definicji „przemocy w rodzinie”, a jedynie uznano wolę ustawodawcy, który to wskazał, iż wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” może nastąpić na podstawie zgłoszenia wobec osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, a nie w sytuacji już potwierdzonej diagnozy stosowania przemocy w rodzinie.

Dane osobowe określone w art. 9c ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, a gromadzone przez organy władzy publicznej są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania oraz prawidłowych i słuszych działań podjętych przez przedstawicieli służb wszczynających procedurę „Niebieskie Karty”.

Ponadto przepisy rozporządzenia nie ingerują w wychowanie dzieci ani nie naruszają praw obywateli do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym. Celem bowiem przedmiotowej ustawy i wydanego na jej podstawie rozporządzenia jest zapewnienie ochrony rodziny do życia

bez przemocy, co oznacza, że nie ingeruje i nie narusza ona praw rodzin funkcjonujących w społeczeństwie prawidłowo. Prawo ustanowione na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie ma za zadanie stworzenie warunków do możliwości korzystania z pomocy w sytuacji gdy dochodzi do przemocy i funkcjonowanie rodziny jest zagrożone. Ponadto warunkuje udzielenie skutecznej pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie, ale również kieruje swoje działania do osób stosujących przemoc.

Zjawisko przemocy w rodzinie jest bardzo dynamiczne i wymaga natychmiastowych działań interwencyjnych, na podstawie których zbierane są informacje w celu zabezpieczenia zdrowia lub życia osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, a dopiero w drugiej kolejności należy dokonać wnikliwej oceny i diagnozy sytuacji oraz podjąć działania pomocowe.

Ustawodawca wprost wskazuje, na konieczność podjęcia działań interwencyjnych już na etapie zgłoszenia przypadku przemocy w rodzinie, poprzez wszczęcie procedury „Niebieskie Karty”.

W rozporządzeniu opisano więc „krok po kroku” sposób postępowania służb – od momentu zgłoszenia zdarzenia, poprzez działania ukierunkowane na pomoc osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, działania skierowane na osobę, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.

Upoważnienie ustawowe zawarte natomiast w art. 9d ust. 5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest skonstruowane zgodnie z zasadami techniki prawodawczej. W myśl § 63 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2002 r., nr 100, poz. 908) w przepisach upoważniających do wydania rozporządzenia wskazuje się: organ właściwy do wydania rozporządzenia, rodzaj aktu, zakres spraw przekazywanych do uregulowania w rozporządzeniu, wytyczne dotyczące treści rozporządzenia.

Zgodnie z § 66 ust. 1 ww. rozporządzenia wytyczne dotyczące treści rozporządzenia są wskazówkami wyznaczającymi treść rozporządzenia lub sposób ukształtowania jego treści. W wytycznych można wskazać w szczególności: rozstrzygnięcia, których nie wolno przewidzieć w rozporządzeniu, granice, w jakich muszą zmieścić się rozstrzygnięcia rozporządzenia, wymagania, jakim mają odpowiadać rozwiązania przyjęte w rozporządzeniu, cele, jakie mają zostać osiągnięte przez rozporządzenie, okoliczności, jakie należy uwzględnić, tworząc rozporządzenie.

Wyliczenie zawarte w § 66 ust. 1 ww. rozporządzenia jest bowiem jedynie wyliczeniem przykładowym i nie może być traktowane jako wyczerpujące wskazanie rodzajów (odmian) wytycznych. W wytycznych mogą być ujęte także kryteria, jakie powinien

uwzględniać podmiot upoważniony przy wyborze konkretnych rozwiązań merytorycznych, czy też funkcje, jakie ma spełniać przyjęta w rozporządzeniu regulacja. Należy przy tym podkreślić, że zgodność z art. 92 Konstytucji RP (także z zasadami techniki prawodawczej) będzie zachowana w przypadku zamieszczenia w przepisie upoważniającym przynajmniej jednego rodzaju wytycznych. Decyzja w tym zakresie będzie determinowana rodzajem spraw przekazanych do uregulowania w drodze aktu wykonawczego. Nie ma też przeszkód, by wytyczne dotyczące jednego aktu wskazywały jednocześnie zarówno na cele zamierzonej regulacji, jak i na okoliczności, jakie należy uwzględnić na etapie jej tworzenia.

W związku z powyższym ani przepis rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” ani załącznik nr 1, określający wzór formularza „Niebieska Karta” nie wykraczają poza upoważnienie ustawowe zawarte w art. 9d ust. 5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Dane gromadzone przez organy władzy publicznej nie wykraczają zaś poza to, co „niezbędne w demokratycznym państwie prawnym”, jak również organy te nie ingerują w autonomię życia rodzinnego i prawa rodziców do wychowania swoich dzieci.

Mając zatem powyższe na uwadze należy stwierdzić, iż podniesiony we wniosku zarzut niezgodności § 2 ust. 1 w zw. z ust. 2 oraz załącznika nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245) z art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.) oraz art. 92 ust. 1, art. 51 ust. 2, art. 47 i art. 48 ust. 1 Konstytucji RP nie zasługuje na uwzględnienie.

Równocześnie, jako przedstawiciela Rady Ministrów w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym w niniejszej sprawie, wskazuję Panią Marzenę Bartosiewicz – Zastępcę Dyrektora Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej.

PREZES RADY MINISTRÓW

Ewa Kopacz